

Κινητοποίηση πολιτών και φορέων: ο νέος δρόμος για τον πολιτισμό

■ ■ ■ ■ ■

Τέρμα με την αποκλειστική ευθύνη του κράτους και τα συντηρητικά αντανακλαστικά του. Τα λαμπρά αποτελέσματα του «Διαζώματος» του Σταύρου Μπένου στα αρχαία θέατρα της χώρας, οι καινοτόμοι πρωτοβουλίες του Πέτρου Θέμελη στην Αρχαία Μεσσήνη, αλλά και οι προσπάθειες του ΝΕΟΝ του Δημήτρη Δασκαλόπουλου για την καλλιτεχνική ανάδειξη δημόσιων χώρων ας είναι μόνο η αρχή

Της Πάρης Σίνου

Η οικονομική κρίση δεν έχει αλλάξει μόνο τη σχέση μας με το χρήμα, αλλά και τον τρόπο που προσεγγίζουμε την πόλη και διαχειριζόμαστε τον πολιτισμό: την αρχαία κληρονομιά, την αρχιτεκτονική, τις σύγχρονες τέχνες. Ο αδιέξοδος κρατισμός οδηγεί σε κινητοποίηση ομάδες, φορείς, χορηγούς, σε συνέργειες με απρόσμενη δυναμική. Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα: Η χρηματοδότηση από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος της μελέτης ανάπτυξης του Φαληρικού Δέλτα με τη νέα Εθνική Λυρική Σκηνή και τη νέα Εθνική Βιβλιοθήκη, αλλά και ο αρχιτεκτονικός διαγωνισμός Rethink Athens του Ιδρύματος Ωνάση για τη διαμόρφωση του άξονα της Πανεπιστημίου. Σ' αυτά θα προσθέταμε και το πρόγραμμα «Ανακαλύπτοντας τον Εθνικό Κήπο», με ήπιες φυτοτεχνικές παρεμβάσεις και περιοδικές εκθέσεις σύγχρονης τέχνης, που ο οργανισμός ΝΕΟΝ του Δημήτρη Δασκαλόπουλου φιλοδοξεί να πραγματοποιήσει εάν ξεπεράσει τον σκόπελο της προσφυγής που έκανε η Εται-

Από την έκθεση του ΝΕΟΝ στη Γεννάδιο

ρεία Φίλων Εθνικού Κήπου στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Μέχρι τότε το ΝΕΟΝ συνεχίζει τον διάλογο για τη σχέση του δημόσιου χώρου με τη δημόσια τέχνη και τη δημόσια ζωή, όπως ήταν το θέμα της συζήτησης που έγινε την περασμένη Τετάρτη στον χώρο του Φεστιβάλ Αθηνών (Πειραιώς 260). Ο Σταύρος Μπένος, πρόεδρος του Σωματίου Διαζώμα, περιέγραψε πώς οι πολίτες μπορούν να ενεργοποιήσουν τους αρχαιολογικούς χώρους. Ο αρχαιολόγος Πέτρος Θέμελης, διευθυντής ανασκαφών

Αρχαίας Μεσσήνης, πρότεινε τρόπους χρήσης και διαχείρισης των αρχαιολογικών χώρων ώστε να είναι «ζωντανοί». Ο αρχιτέκτονας Δημήτρης Διαμαντόπουλος, βασικός δημιουργός της μελέτης για την πεζοδρόμηση και την ανάπλαση της Διονυσίου Αρεοπαγίτου, έδειξε πώς η αρμονική σχέση φύσης, αρχιτεκτονικού τοπίου και σύγχρονης τέχνης αναβαθμίζει την ποιότητα της πόλης και την καθημερινότητα όλων. Πρώην δήμαρχος Καλαμάτας, με θητεία στο υπουργείο Πολιτισμού και δημιουργός

του «Διαζώματος», που αριθμεί πάνω από 1.000 μέλη, ο Σταύρος Μπένος πιστεύει πως τέχνες χωρίς τη συμμετοχή των πολιτών δεν υφίστανται. Για την ανάπτυξη τους όμως θεωρεί ξεπερασμένο το μοντέλο της κρατικής επιχορήγησης, όχι όμως και τη συνεργασία με το κράτος, σε σωστές βάσεις.

Μέσω του «Διαζώματος» καλεί θεσμούς και πολίτες να «υιοθετήσουν» ένα αρχαίο θέατρο. Πέρα από τους κρατικούς πόρους και τα προγράμματα ΕΣΠΑ, απευθύνεται στην Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση για την αξιοποίηση προγραμματικών συμβάσεων, σε επιχειρήσεις με χορηγικές συμβάσεις και σε μεμονωμένους δωρητές με «κουμπάρδες». Καθένας μπορεί να συμβάλει με μικρό ή μεγαλύτερο ποσό και να παρακολουθήσει μέσω του σάιτ του «Διαζώματος» τις δωρεές και την εξέλιξη των έργων που συντελούνται.

Ηδη, σε 50 αρχαία θέατρα σε όλη την Ελλάδα γίνεται αρχαιολογική έρευνα και 40 εκατομμύρια έχουν διοχετευτεί γι' αυτόν τον σκοπό. Ενδεικτικά αναφέρουμε: η Περιφέρεια Αττικής έδωσε 6 εκατ. για το Αρχαίο Θέατρο Διονύσου, η ΔΕΗ 2,8 εκατ. για το Αρχαίο Θέατρο Μεγαλόπολης, το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος 1,2 εκατ. για το Αρχαίο Θέατρο Μεσσήνης, η Περιφέρεια Κρήτης 415.000 για το Αρχαίο Θέατρο Γόρτυνας, η Περιφέρεια Πελοποννήσου 200.000 για το Αρχαίο Θέατρο Σικυώνας κ.λπ.

Ένα μικρό θαύμα όμως συντελείται και στον αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Μεσσήνης, στον οποίο εδώ και 27 χρόνια έχει αφιερωθεί ο Πέτρος Θέμελης. Μια έκταση 400 στρεμμάτων, την οποία εκατοντάδες άνθρωποι από όλο τον κόσμο σπεύδουν να επισκεφτούν. Η επισκεψιμότητα αυξήθηκε κατά 140% το τελευταίο τρίμηνο. «Στις μέρες μας οι αρχαιολόγοι δεν είναι μόνο για να σκάβουν και οι αρχαιολογικοί χώροι δεν είναι κλειστά κελύφη. Αντιθέτως, τα

μνημεία με τη χρήση ζωντανεύουν και γίνονται αγαπητά», δηλώνει ο ίδιος.

Τα θυρανοίξια της Αρχαίας Μεσσήνης έγιναν πέρυσι με μεγάλη συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Τώρα ο Π. Θέμελης σκέφτεται πώς θα αξιοποιηθούν οι τρεις αναστηλωμένοι χώροι θέασης και ακρόασης: το Θέατρο, το Στάδιο και το Εκκλησιαστήριο. «Μπορούμε να καλέσουμε νέους καλλιτέχνες να κάνουν έργα τέχνης μέσα στην Αγορά. Άλλωστε οι ναοί στην αρχαιότητα ήταν μουσεία γεμάτα έργα γλυπτικής. Κι εμείς σήμερα δεν χρειαζόμαστε μόνο τοιμητένια, κοστοβόρα μουσεία. Οι ίδιοι οι αρχαιολογικοί χώροι είναι ανοιχτά μουσεία, που μπορούν να φιλοενηθούν στεγαζόμενες στις στοές ή ανοιχτές εκθέσεις. Η δε φύλαξή τους, με περιφραγή και φωτισμό, κοστίζει λιγότερο από τη φύλαξη των μουσείων».

Ο Π. Θέμελης πιστεύει πως η ανάπτυξη των αρχαιολογικών χώρων γίνεται με αυτοδιοίκηση. «Οι διευθυντές να εκλέγονται με διεθνείς διαγωνισμούς, να είναι μανάτζερ με όριο ηλικίας τα 50». Και θεωρεί απαραίτητο τα έσοδα από τα εισιτήρια μουσείων και αρχαιολογικών χώρων να αποδίδονται στα ίδια.

Όσο για το ΝΕΟΝ, επιχειρεί να κεντρίσει το ενδιαφέρον μας για τον δημόσιο χώρο με την έκθεση «One Thousand Doors» απλώνοντας εξαιρετικά γλυπτά, εγκαταστάσεις και βιβλία τέχνης σπουδαίων Ελλήνων και Ξένων καλλιτεχνών στον κήπο και το εσωτερικό της Γενναδείου Βιβλιοθήκης. Μια μοναδική βιβλιοθήκη, που θεωρείται δημόσια, ωστόσο τα κάγκελα που υψώνονται στην είσοδο και η φύλαξη της (πρέπει να δώσεις ταυτότητα για να περάσεις σε συγκεκριμένο ωράριο) μάλλον δρουν ανασταλτικά. Το πείραμα πάντως είναι ενδιαφέρον, πολιτιστικά και εκπαιδευτικά, ενώ η ανταπόκριση του κόσμου θα κρίνει την επιτυχία του.

p.spinou@efsyn.gr

Η ΚΟΑ στα θυρανοίξια του Αρχαίου Θεάτρου Μεσσήνης